
Varhaiskasvatuksen lääkehoitosuunnitelma

Kangasniemen kunta

Huhtikuu 2018

Sisältö

1 Johdanto	2
2 Varhaiskasvatuspalvelujen kuvaus	3
3 Lääkehoidon toteuttaminen varhaiskasvatuksessa	3
4 Lapsen yksilöllinen lääkehoitosuunnitelma lyhyt- ja pitkäaikaissairauksissa.....	4
6 Lääkkeen antaminen	4
6.1 Lääkkeiden antamisen lupakäytännöt.....	5
6.1.1 Lyhytaikaisen sairauden lääkehoitolupa (Liite 5)	5
6.1.2 Lapsen pitkäaikaissairauden lääkehoitolupa.....	5
6.1.3 Lääkehoitoa toteuttavan henkilöstön valmiudet osallistua lääkehoidon toteuttamiseen	6
Lapsen huoltajan rooli.....	6
7 Varhaiskasvatuksen henkilöstön vastuu	7
7.1 Päiväkodinjohtaja/päivähoidonohjaaja.....	7
7.2 Lääkehoitovastaava	8
7.3 Lääkkeenantaja.....	8
8 Henkilöstön osaamisen ylläpitäminen	9
9 Lääkkeiden säilyttäminen	10
10 Ilmoitus lääkehoidon poikkeamasta ja virhetilanteista	10
11 Varhaiskasvatuksen lääkehoidon riskitekijät ja ongelmakohtat	11
Lähteet.....	11
Lomakkeet	11

1 Johdanto

Tämän lääkehoitosuunnitelman tarkoituksena on luoda yhteiset käytännöt ja perusteet lääkehoidon toteuttamiseen varhaiskasvatuksessa. Varhaiskasvatuspalvelujen tulee organisoida, ohjata toimintaa ja valvoa lääkehoidon toteuttamista lääkehoitosuunnitelman mukaisesti sekä päättää eri henkilöstöryhmien työnjaosta ja yhteistyöstä siten, että jokaisen ammattiryhmän osaaminen hyödynnetään parhaalla mahdollisella tavalla. Johdon tehtävänä on myös varmistaa, että toimintayksikössä lääkehoidon toteuttamiseen osallistuvalla henkilöstöllä on tarvittava osaaminen ja, että olosuhteet ovat oikeanlaiset lääkehoidon toteuttamiselle.

Läkehoidon toteuttamisen tulee perustua kunnassa laadittuun lääkehoitosuunnitelmaan. Terveydenhuoltolain (1326/2010 12 §:n ja 32 §:n) mukaan perusterveydenhuolto ja erikoissairaanhoidon velvoitetaan tarvittavaan yhteistyöhön mm. varhaiskasvatuksen kanssa. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaiseman Turvallinen lääkehoito-oppaan (v.2015) mukaisesti lääkehoito perustuu potilaan, hänen omaisensa sekä lääkehoitoa toteuttavan työntekijän ja toimintayksikön johdon väliseen sopimukseen.

Tämä varhaiskasvatuksen lääkehoitosuunnitelma tarkistetaan vähintään kerran vuodessa sekä aina säädösten, olosuhteiden ja toiminnan muuttuessa. Henkilöstölle tiedotetaan päivityksistä.

Asiakirja tarkistetaan seuraavan kerran 30.11.2019 mennessä.

2 Varhaiskasvatuspalvelujen kuvaus

Kangasniemellä varhaiskasvatuspalveluja tuottavat kunta ja yksityiset palveluntuottajat. Toiminta perustuu varhaiskasvatuslakiin ja asetukseen sekä kunnan varhaiskasvatus- tai esiopetussuunnitelmiin.

Varhaiskasvatus toteutetaan tiiviissä yhteistyössä huoltajien kanssa. Jokaiselle lapselle laaditaan yksilöllinen varhaiskasvatussuunnitelma tai esiopetuksessa lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma. Edellä mainittuihin suunnitelmiin tulee sisällyttää pitkäaikaissairaana lapsen yksilöllinen lääkehoitosuunnitelma varhaiskasvatuksen tai esiopetuksen aikana.

3 Lääkehoidon toteuttaminen varhaiskasvatuksessa

Lasta hoitava lääkäri vastaa lapsen lääkehoidosta ja ensisijaisesti lapsen lääkehoito toteutetaan kotona. Varhaiskasvatuspaikassa lapselle ei anneta muuta kuin vain välttämättömiä lääkärin määräämiä lääkkeitä. Varhaiskasvatuspaikassa annettava lääkehoito on välitöntä hoitoa vaativaa lääkitystä, lyhytaikaista lääkehoitoa tai pitkäaikaissairauteen liittyvää lääkehoitoa.

Tavanomaisissa sairastapauksissa lääkkeiden antaminen on ensisijaisesti huoltajien vastuulla. Tarvittaessa äkillisesti sairastuneelle lapselle voidaan antaa lääkärin määräämiä kuume- ja särkylääkitys (esimerkiksi kuumekouristus) ennalta tehdyn suunnitelman ja sopimuksen mukaisesti.

Epäselvissä tapauksissa kysytään neuvoa ja soitetaan numeroon 112.

Epäiltäessä myrkytystä soitetaan numeroon 09 471 977.

Varhaiskasvatuksessa toteutetaan

- välitöntä hoitoa vaativat (anafylaksia, insuliinishokki, kouristukset),
- satunnaisia oireita lievittävät (astma, migreeni) ja
- pitkäaikaissairauden hoitotoimenpiteet (diabetes, astma, epilepsia, vaikeat allergiat).

Lääkehoidon organisointi varhaiskasvatuksessa on suunnitelmallista edeten kunnan tasolta yksikkökohtaisesti aina lapsen lääkehoitosuunnitelmaan saakka. Lääkehoitoon osallistuvien henkilöiden osaaminen ja saatavilla olo tulee varmistaa koko varhaiskasvatuksen toiminta-ajan,

silloin kun yksikössä on lääkehoitoa tarvitseva lapsi. Lääkehoidon toteuttamista valvoo varhaiskasvatuyksikön esimies. Hänen tehtävä on varmistaa, että lääkehoito toteutetaan kirjallisen lääkehoitosuunnitelman mukaisesti.

Tämän lääkehoitosuunnitelman liitteinä on kuvaus yleisimmistä kotona ja varhaiskasvatuksessa esiintyvistä lasten lääkityksistä (Liite 1) ja tiedote huoltajille lääkehoidon toteutuksesta varhaiskasvatuksessa (Liite 2). Liitteet ovat luettavissa kaupungin verkkosivuilla www.kangasniemi.fi.

4 Lapsen yksilöllinen lääkehoitosuunnitelma lyhyt- ja pitkäaikaissairauksissa

Tämän asiakirjan liitteenä on Lapsen yksilöllinen lääkehoitosuunnitelma lyhyt- ja pitkäaikaissairauksissa (Liite 3). Lomakkeen täyttää huoltaja yhdessä työntekijän tai työntekijöiden kanssa. Jokaisesta lääkkeestä täytetään oma lomake.

Kun kyseessä on pitkäaikaissairaus, lapsen yksilöllinen lääkehoitosuunnitelma (Liite 3) laaditaan lapsen lääkityksen toteutuksesta varhaiskasvatuksen/esiopetuksen aikana. Suunnitelma liitetään osaksi varhaiskasvatussuunnitelmaa/esiopetuksen oppimissuunnitelmaa. Lasten pitkäaikaissairauksia ovat muun muassa astma, diabetes, allergiat ja epilepsia.

Lyhytaikaisen lääkityksen lääkehoitosuunnitelma (Liite 3) tehdään tilanteessa, kun varhaiskasvatukseen/esiopetukseen tulevalla lapsella on jokin kuuriluonteinen lääke, jota hänelle on annettava varhaiskasvatuksen/esiopetuksen aikana.

5 Lääkkeen antaminen

Varhaiskasvatuksessa annettavien lääkkeiden tulee olla lääkärin määräämiä. Lääkkeen annosta sovitaan AINA kirjallisesti huoltajan kanssa. Huoltajan tulee toimittaa lääke alkuperäisessä pakkauksessa.

Lääkkeen annostelussa on varmistettava:

- alkuperäinen resepti
- lääkkeen nimi, vahvuus, annostus sekä lapsen nimi
- käyttötarkoitus
- antotapa, -aika ja annostelu

- mahdolliset haittavaikutukset

Lääkkeen antaminen kirjataan lapsen henkilökohtaiseen lääkekorttiin (Liite 4.)

Lääkkeiden säilytys

- säilytyslämpötilan mukaisesti
- lukitussa kaapissa huoneenlämmössä
- viileäkaapissa erillisessä suljetussa rasiassa, missä lapsen nimi
- lääkekaapin sisältö on kirjattu yksikön turvallisuussuunnitelman ensiapuosioon

Lääkkeiden käsittely

- käsien desinfiointi (hygienia)
- annostelu mittalusikalla tai -kupilla
- steriilisyys (ruiske)

Lääkejäte

- käyttämättä jääneet lääkkeet toimitetaan huoltajille

Hoitotarvikejäte

- toimitetaan huoltajille
- injektiovälineet hävitetään niin, ettei pistovaaraa ole jätteitä käsitteleville henkilöille, esim. insuliinineulat kerätään kovamuovipulloon ja pullonkorkki kiinni

6.1 Lääkkeiden antamisen lupakäytännöt

6.1.1 Lyhytaikaisen sairauden lääkehoitolupa (Liite 5)

Lupa voidaan myöntää jokaiselle varhaiskasvatuksen työntekijälle tutkinnosta riippumatta. Luvan saajat kirjataan Koonti lupien myöntämisestä lapsen lääkehoitoon lyhytaikaisissa sairauksissa-lomakkeeseen (Liite 5). Varhaiskasvatusyksikön esimies allekirjoittaa koontilomakkeen ja toimittaa sen syksyllä elo-syyskuussa sekä tarvittaessa keväällä postitse ylilääkäri Iida Humalalle, osoitteeseen Essote/neuvolapalvelut, Rauhankatu 10, 50170 Mikkeli.

6.1.2 Lapsen pitkäaikaissairauden lääkehoitolupa

Kun henkilökunta on saanut huoltajilta tai alan asiantuntijalta riittävän perehdytyksen lapsen pitkäaikaissairauden lääkehoitoon, allekirjoittaa perehdyttäjä(t) sekä työntekijä(t) lomakkeen

(Liite 3:n 2. sivu). Päiväkodinjohtaja/päivähoidonohjaaja hyväksyy lääkehoitoluvan allekirjoituksellaan.

6.1.3 Lääkehoitoa toteuttavan henkilöstön valmiudet osallistua lääkehoidon toteuttamiseen

Lääkehoitoon koulutettu nimikesuojattu terveydenhuollon ammattihenkilöstö:

(lähihoitaja, lastenhoitaja, perushoitaja)

- Perustutkinnon jälkeen voi antaa lääkkeitä luonnollista tietä.
- Osaamisen varmistamisen, lisäkoulutuksen ja luvan myöntämisen jälkeen voi antaa injektioita ihon alle ja lihakseen.
- Lähihoitajakoulutusta edeltäneeseen vastaavaan ammatilliseen koulutukseen (perushoitajat, apuhoitajat, mielisairaanhoitajat, mielenterveyshoitajat, lastenhoitajat) ei sisältänyt yhtä laajoja lääkehoidon opintoja, joten työnantajan on selvitettävä heidän suorittamansa lääkehoidon opinnot ja osaamisensa yksilöllisesti.

http://www.valvira.fi/terveydenhuolto/hyva-ammatinharjoittaminen/laakehoito/laakehoiton_toteuttaminen

Lääkehoitoon koulutusta saanut sosiaalihuollon ammatillinen henkilöstö:

(sosionomi, päivähoitaja)

- Ohjeistettuna, perehdytettynä saa antaa lääkkeitä luonnollista tietä.
- Osaamisen varmistamisen, lisäkoulutuksen ja luvan myöntämisen jälkeen voi antaa injektioita ihon alle.

Lääkehoitoon kouluttamaton henkilöstö:

(lastentarhanopettaja, lastenohjaaja, perhepäivähoitaja, ryhmäavustaja)

- Perustutkinto ei anna valmiuksia lääkehoitoon.
- Osaamisen varmistamisen, lisäkoulutuksen ja luvan myöntämisen jälkeen voi antaa lääkkeitä luonnollista tietä sekä injektioita ihon alle.

7 Lapsen huoltajan rooli

- perehdyttää työntekijän tai työntekijät lapsen lääkkeenantoon jo ennen lapsen varhaiskasvatuksen aloittamista tai lääkityksen alkaessa
- kutsuu tarvittaessa alan asiantuntijan perehdyttämään henkilökuntaa
- laatii yhdessä lapsiryhmän työntekijän tai työntekijöiden kanssa lapsen lääkehoitosuunnitelman (Liite 3.)
- huolehtii henkilökunnalle tiedon lääkärin määräämästä, lapsen lääkinnässä tapahtuneesta muutoksesta

- vastaa lapsen siirtyessä toiseen varhaiskasvatusyksikköön uuden lapsiryhmän henkilökunnan perehdyttämisestä
- siirtää lapsen lääkkeet uuteen varhaiskasvatusyksikköön tai lapsen varahoitopaikkaan
- toimittaa lääkkeen aina alkuperäisessä pakkauksessa
- huolehtii lääkkeen hävittämisestä
- on tietoinen siitä, kuka lääkehoitoa varhaiskasvatuksessa toteuttaa

8 Varhaiskasvatuksen henkilöstön vastuu

Lääkehoitoa antaa ensisijaisesti siihen koulutettu henkilö (lähihoitaja, lastenhoitaja). Lääkehoidossa vastuussa olevan työntekijän on varmistettava lääkkeen alkuperä, annosteluohje ja -ajankohta.

8.1 Päiväkodinjohtaja/päivähoidonohjaaja

- vastaa lääkehoidon suunnitelman toteutumisesta omassa yksikössä/kunnassa työparinaan tehtävään valittu lähihoitaja/lähihoitajat
- ohjaa ja valvoo lääkehoidon toteutusta lääkehoitosuunnitelman mukaisesti
- vastaa siitä, että työntekijät laativat lapsen yksilöllinen lääkehoitosuunnitelman, allekirjoittaa sen ja huolehtii, että siitä jää kopio yksikköön (Liite 3)
- allekirjoittaa ja hyväksyy oman yksikkönsä henkilökunnan koontilomakkeen lupien myöntämisestä lapsien lääkehoitoon lyhytaikaisissa sairauksissa (Liite 5) [Lapsikohtaisen luvan myöntäminen edellyttää aina lapsen lääkehoitoon perehdyttämisen.](#)
- allekirjoittaa ja hyväksyy oman yksikkönsä pitkäaikaissairauksien lääkkeenantoluvat (Liite 3:n 2. sivu)
- toimittaa hyväksymänsä lääkkeenantoluvat neuvolapalvelujen ylilääkäri Iida Humalamäelle
- vastaa salassa pidettävien asiakirjojen/tietojen säilyttämisestä annettujen säännösten mukaisesti
- käsittelee lääkevirheilmoituksen pohjalta virheellisesti annetun lääkkeen antamistilanteen yhdessä henkilökunnan kanssa ja toimittaa ilmoituksen neuvolapalvelujen ylilääkäri Iida Humalamäelle.
- huolehtii oman yksikkönsä lääkehoitovastaavan tai vastaavien osaamisen ylläpitämisestä ja mahdollistaa viiden vuoden välein osallistumisen asiaan liittyvään koulutukseen ja tenttiin ([osa henkilöstöstä suorittaa lääkehoitokoulutuksen, osa saa luvan lääkehoidon toteuttamiseen yksilökohtaisesti perehdytyksen jälkeen.](#)

8.2 Lääkehoitovastaava

- 2 vastaavaa, kun yksikössä on 3 ryhmää tai enemmän
- 1 vastaava, kun yksikössä 1-2 ryhmää tai kyseessä perhepäivähoitoalue
- edellytetään riittävän laajoja lääkehoidon opintoja
- osallistuu yhdessä esimiehensä kanssa oman yksikön/alueen lääkehoitosuunnitelman toteuttamiseen
- opastaa oman yksikön/alueen henkilökuntaa toteuttamaan lääkehoitosuunnitelmaa
- huolehtii siitä, että yksikössä on lääkkeiden säilyttämiseksi määrätty paikat ja vastaa huolehtia ensiapukaapin ja lääkekaapin sisällön tarkistamisesta ja päivittämisestä
- osallistuu viiden vuoden välein osaamista ylläpitävään koulutukseen ja siihen liittyvään tenttiin
- huolehtii yhdessä esimiehensä kanssa yksikön/alueen henkilöstön osallistumisesta lääkkeenannon koulutuksiin ja perehdytyksiin ja pitää niistä kirjaa

8.3 Lääkkeenantaja

- toteuttaa perehdytyksen ja lääkehoitoluvan saatuaan lapsen lääkkeen antamisesta omassa lapsiryhmässä
- laatii yhdessä huoltajien kanssa lapsen yksilöllisen lääkehoitosuunnitelman (Liite 3)
- pyytää tarvittaessa huoltajia kutsumaan asiantuntijan perehdyttämään lapsen lääkehoitoon (Liite 3:n 2. sivu)
- varmistaa luonnollista tietä annettavien lääkkeiden osalta, että lääkkeen annostelu on sovitun mukainen
- arvioi omalta osaltaan lapsen lääkehoidon vaikuttavuutta ja kertoo havainnoista huoltajille
- huolehtii retkille mukaan lapsen mahdollisen lääkityksen
- vastaa lapsen lääkkeiden oikeasta ja turvallisesta säilytyksestä
- vastaa siitä, että koko yksikön henkilökunnalla on tiedossa elvytyslääkkeitä tarvitseva lapsi, missä elvytyslääkkeitä säilytetään ja lääkkeen annosteluohje
- huolehtii lapsen tiedot lapsen uuteen varhaiskasvatus- ja/tai varahoitopaikkaan yhdessä huoltajien kanssa. Huoltajat vastaavat perehdyttämisestä.
- jos lapsen lääkkeenannossa on tapahtunut virhe, laatii kirjallisen virheilmoituksen lääkehoitopöytäkirjasta (Liite 6) ja ilmoittaa asiasta huoltajille ja esimiehelle
- osallistuu järjestettäviin lääkehoidon koulutuksiin

- on velvollinen ilmoittamaan, mikäli hän ei katso hallitsevansa hänelle annettua työtehtävää. Työnantaja on velvollinen järjestämään lisäperehdytystä.
- mikäli työntekijällä ei ole terveystieteen koulutusta (Ito, pph, päivähoitaja), lääkehoidon antaminen perustuu työntekijän suostumukseen
- raportoi ja dokumentoi päivittäin antamansa lääkkeet lääkekorttiin (Liite 4)

9 Henkilöstön osaamisen ylläpitäminen

Lääkehoitoon osallistuvien henkilöiden osaaminen ja saatavilla olo tulee varmistaa koko varhaiskasvatuksen toiminta-ajan, silloin kun yksikössä on lääkehoitoa tarvitseva lapsi. Lääkehoitoa toteuttavalla henkilöstöllä tulee olla tarvittava osaaminen ja riittävä lisäkoulutus sekä pistosluvat. Työnantaja vastaa tarvittavan lisäkoulutuksen järjestämisestä. Koulutusta voi antaa esimerkiksi terveydenhuollon toimintayksikkö tai työnantaja hankkii esimerkiksi Lääkehoidon osaaminen verkossa LOVE-opetusmateriaalin verkkokoulutuspalvelun

Lääkehoitovastaavat

- 2 vastaavaa, kun yksikössä on 3 ryhmää tai enemmän
- 1 vastaava, kun yksikössä 1-2 ryhmää

Osaamisen ylläpito

- jos vastaavalla lähihoitajatutkinto, niin suorittaa LOP:in
- jos vastaavalla ei ole lähihoitajatutkintoa, niin suorittaa MiniLOP:in
- voimassa 5 vuotta

Diabeteskoulutuksesta ja pistosluvista sekä lasten astman hoidosta vastaa Mikkelin keskussairaala. Lastenneuvolasta saadaan myös tarvittaessa opastusta ja ohjeistusta. Jokaisella työntekijällä tulee olla tarvittavat ensiaputaidot.

Uuden työntekijän perehdyttämisessä tulee huolehtia tarvittavan tiedon siirtämisestä ja opastuksesta, jos työyksikössä on pitkäaikaissairautta sairastava lapsi tai lapsia sekä huolehtia lääkekaapin sijainnin näyttämisestä ja pistosluvan hankkimisesta sekä lisäkoulutuksesta.

10 Lääkkeiden säilyttäminen

Huoltaja toimittaa lapsen lääkkeet ja kirjaa lääkehoitosuunnitelmaan (Liite 3) lääkkeen nimen ja muut tiedot. Lääkkeen vastaanottaja kirjaa päivämäärän, jolloin lääke on vastaanotettu. Esimerkiksi lyhytaikaisessa lääkityksessä kerta-annos toimitetaan alkuperäispakkauksessa, josta ilmenee vahvuus ja kerta-annoksen määrä.

Jokaisessa varhaiskasvatuksen/esiopetuksen toimintayksikössä tulee olla ensiapukaappi, joka on sijoitettava niin, ettei lapsilla ole pääsyä kaapille. Ensiapukaappi sisältää ensiapuvälineitä mahdollisten tapaturmien varalle.

Lasten henkilökohtaisista lääkkeistä on huolehdittava niin, että jokainen lääke säilytetään oikeassa lämpötilassa, lasten ulottumattomissa lukollisessa kaapissa tai muussa paikassa, johon lapsilla ei ole pääsyä. Jokaisen lapsen alkuperäisessä lääkepakkauksessa tulee olla selkeästi esillä lapsen nimi, lääkkeen nimi ja annosteluohje. Jääkaappilämpötilassa säilytettävät lääkkeet säilytetään kannellisessa rasiassa erillään ruoka-aineista.

Ensiapuluonteiset lapsen henkilökohtaiset lääkkeet tulisi säilyttää turvallisesti, mutta helposti saatavilla. Jokaisen varhaiskasvatuspaikan työntekijän tulee tietää, missä ensiapuluonteiset lääkkeet säilytetään. Yksikössä, jossa on pitkäaikaissairas lapsi, tulisi koko henkilöstön tietää lapsen sairauden erityispiirteet ja oireet, jolloin ensiapuluonteista lääkitystä tulisi käyttää.

Jokaisessa varhaiskasvatusyksikössä tulee olla nimetty lääkehoitovastaava, jonka tehtävänä on huolehtia ensiapukaapin ja lääkekaapin sisällön tarkistamisesta ja päivittämisestä.

10 Ilmoitus lääkehoidon poikkeamasta ja virhetilanteista

Lääkepoikkeama kirjataan aina, kun lääkkeen annostelussa, jakelussa, kirjaamisessa, säilytyksessä tai jossakin muussa lääkkeen antoon liittyvässä tilanteessa tapahtuu jotain poikkeavaa (Liite 6). Poikkeaman laadusta riippuen asiasta on ilmoitettava välittömästi tai päivän päätteeksi huoltajalle. Lääkepoikkeama ja virhetilanne käsitellään työyksikössä yhdessä esimiehen ja henkilöstön kanssa. Tilanteessa ei ole tarkoituksena syyllistää työntekijää vaan yhdessä pohdittua tapahtunutta ja kehittää toimintaa niin, että jatkossa lääkepoikkeamilta ja virhetilanteilta vältyttäisiin.

11 Varhaiskasvatuksen lääkehoidon riskitekijät ja ongelmakohdat

Varhaiskasvatuksessa ei työskentele varsinaisesti lääkehoidon ammattilaista vaan henkilökunta on saanut luvan lääkehoidollisiin toimenpiteisiin. Ainoastaan lähihoitajan ja lastenhoitajan

ammattitutkinnon suorittaneella työntekijällä on terveydenhuollon koulutus.

Riskit, joihin tulee kiinnittää erityisesti huomiota:

- lääkkeiden oikea säilytys
- lääkkeiden oikea annostelu
- lääkkeiden nimet (mikä lääke, mikä vahvuus, kenelle tarkoitettu)
- lääkkeiden antaminen oikeaan ajankohtaan

Lähteet

Inkinen, R, Volmanen, P & Hakoinen, S (toim.) 2015. Turvallinen lääkehoito. Opas lääkehoitosuunnitelman tekemiseen sosiaali- ja terveydenhuollossa. terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Ohjaus 14/2015.

Kuntainfo 5/2012. Pitkäaikaissairaiden lasten lääkehoidon turvallinen toteuttaminen lasten päivähoitossa. Sosiaali- ja terveysministeriö 2.10.2012.

Lomakkeet

- Liite 1: Yleisimpiä kotona ja varhaiskasvatuksessa esiintyviä lasten lääkityksiä
- Liite 2: Tiedote huoltajille lääkehoidon toteutuksesta varhaiskasvatuksessa
- Liite 3: Lapsen yksilöllinen lääkehoitosuunnitelma lyhyt- ja pitkäaikaissairauksissa
- Liite 3:n 2. sivu: Lapsen lääkehoidon perehdytys pitkäaikaissairauksissa
- Liite 4: Lapsen lääkekortti
- Liite 5: Koonti lupien myöntämisestä lapsien lääkehoitoon lyhytaikaisissa sairauksissa
- Liite 6: Ilmoitus lääkehoitopoikkeamasta/läákehoidon virheilmoituslomake

YLEISIMPIÄ KOTONA JA VARHAISKASVATUKSESSA ESIINTYVIÄ LASTEN LÄÄKITYKSIÄ

Lapsen lääkehoito toteutetaan ensisijaisesti aina lapsen kotona

Suurin osa lääkkeistä määrätään yleensä aamu- ja ilta-annoksina, joiden annon voi toteuttaa kotona.

Lääkärille on mainittava, että lapsi on varhaiskasvatuksessa. Lääkkeen annoskoossa on hyvä huomioida erilliset rasva, tippa, lääkepullot varhaiskasvatusyksikköön, jos lapsi voi osallistua varhaiskasvatukseen kuntosuon puolesta.

Kuuriluontoinen lääkehoito toteutuu ensisijaisesti aina lapsen kotona, poikkeuksena lääkärin määräämät lääkkeet ns. ensihoitotilanteessa, esim.

- Antibiootit, annostelu yleensä 2x/pv
 - ✓ Poikkeuksena useammin annettavat antibiootit vuorokauden aikana
- Yskänlääkkeet
 - ✓ Jos lapsi ei pärjää ilman päivällä annettavaa yskänlääkettä, niin silloin hoito tapahtuu lapsen kotona vanhempien avustamana
- Allergialääkkeet: tabletti, mikstuura, silmätipat, ihorasvat
 - ✓ annostelu 1-2x/pv valmisteesta riippuen
- Silmätipat tulehdukseen, saatavana 2 x pv annosteltavia valmisteita
 - ✓ Useammin vuorokauden aikana annettavat silmätipat lapsikohtaisesti
- Korvatipat
 - ✓ Voi olla lyhytkestoisesti myös päivällä annettavia tippoja

Kroonisten sairauksien sekä akuuttitilanteiden hoitoon tarkoitettuja lääkkeitä annostellaan ja annetaan varhaiskasvatuksessa:

- Astmalääke hengenahdistukseen
- Diabetes, lasten kohdalla toteutuu monipistoshoito
- Epilepsia
- Allergialääke: Antihistamiinilääke, EpiPen tai muu adrenaliinilääkepiikki
- Migreenilääke
- Muut lääkärin toteamat krooniset sairaudet

Suomessa apteekista käsikauppatavarana saatavia tuotteita voi tuoda lapsen hoitoa varten, mikäli tuotteen sopivuus on ensin todettu kotona sopivaksi käyttöön:

- Perusvoiteet
- Kortisonivoiteet
- Aurinkorasva

TIEDOTE HUOLTAJILLE LÄÄKEHOIDON TOTEUTUKSESTA VARHAISKASVATUKSESSA

Lapsen lääkehoidosta vastaa lasta hoitava lääkäri ja lapsen lääkehoito toteutetaan ensisijaisesti kotona. Kunnan varhaiskasvatuksella on voimassa oleva ohjeistus lääkehoitoon varhaiskasvatuksen aikana.

Huoltajien on keskusteltava varhaiskasvatusyksikön työntekijän kanssa lapsen lääkityksestä:

- Heti lapsen tullessa varhaiskasvatuksen asiakkaaksi (jatkuva sekä kohtausluontoinen lääkitys)
- Lapsen tullessa varhaiskasvatukseen (kuuriluonteiset lääkkeet)

Varhaiskasvatuksessa annostellaan ja annetaan lääkärin määräämät lääkkeet, jotka on määrätty jatkuvaan/tilapäiseen käyttöön annosteltavaksi myös päivällä.

- Jos lapselle joutuu antamaan lääkettä hoitopäivän aikana, **huoltajat toimittavat lääkkeet hoitoon annosteluohjeineen alkuperäispakkauksessa**. Annosteluohje voi olla resepti tai alkuperäispakkauksessa oleva annosteluohje.
- Varhaiskasvatuksen henkilökunta annostelee lääkkeen.
- Lääkkeissä tulee AINA olla lapsen nimi, lääkkeen nimi ja annosteluohje päivämäärineen. Silmä- ja korvatippapullot joudutaan kuljettamaan edestakaisin kodin ja päivähoitopaikan välillä. Allergiasilmätipat on suositeltavaa ottaa kerta-annospipetteinä.

Suomessa apteekista käsikauppatavarana saatavia tuotteita voi tuoda lapsen hoitoa varten, mikäli tuotteen **sopivuus on ensin todettu kotona sopivaksi** käyttöön:

- perus- ja kortisonivoiteet. Täytetään lapsen yksiohjelma ja lääkekortti. Mikäli kuureja on toistuvasti, suositellaan lääkärin määräämää reseptiä.
- Hajusteeton aurinkorasva

Varhaiskasvatuksessa lääkkeet säilytetään erillisessä lukollisessa lääkekaapissa.

Jääkaapissa säilytettävät lasten lääkkeet ovat kannellisessa rasiassa erillään ruokatarvikkeista ja poissa lasten ulottuvilta.

HUOLTAJIEN VASTUU VARHAISKASVATUKSESSA ANNETTAVAAN LÄÄKEHOITOON

- 1) Huoltajat ovat tietoisia siitä, kuka/ketkä toteuttavat varhaiskasvatuksessa oman lapsen lääkehoitoa ja vastaavat ryhmän henkilökunnan riittävästä perehdyttämisestä lapsen lääkkeenantoon.
 - Huoltajat vastaavat siitä, että henkilökunnalla on saatavilla kaikki tarvittava lapsen lääkehoitoon ja hoitotoimenpiteisiin, lääkkeisiin ja mahdollisiin tarvikkeisiin liittyvä tieto.
 - Huolehtivat siitä, että lapselle annettavat lääkkeet ovat lääkärin määräämiä reseptilääkkeitä ja muut hoitotuotteet ovat suomalaisesta apteekista saatavia käsikaupatuotteita.
- 2) Huoltajat huolehtivat hoitoon mukaan asianmukaisen säilytuspussin, jossa lääke ei jäädy/lämpene säiden mukaan, mikäli lääkettä kuuluu kuljettaa lapsen mukana hoitopäivän aikana, esim. retkillä.
- 3) Huoltajat kutsuvat tarvittaessa alan asiantuntijan perehdyttämään henkilökuntaa.
 - Huoltajat ja tarvittaessa terveydenhuollon ammattilaiset (esim. diabeteshoitaja) antavat riittävän perehdytyksen lapsen lääkehoitoa toteuttavalle työntekijälle/lapsiryhmän henkilökunnalle ja tarvittaessa perehdyttävät koko yksikön henkilökuntaa lapsen akuuttilääkkeiden antamiseen.
- 4) Huoltajat laativat yhdessä varhaiskasvatuksen työntekijän/henkilökunnan kanssa Lapsen yksilöllisen lääkehoitosuunnitelman:
 - kun lapsella on sairaus, joka vaatii lääkärin määräämää **pitkäaikaista, säännöllistä ja jatkuvaa** lääkehoitoa tai muuta erillistä huomiota tai

- kun lapsi saa **kuuriluontoisen**, lääkärin määräämän lääkehoidon (esim. antibioottikuuri, silmätipat, silmävoiteet), eikä lääkehoitoa antavalla työntekijällä ole lääkehoidon kelpoisuutta (esim. perhepäivähoitaja, päivähoitaja ja lastentarhanopettaja). Huoltajat voivat antaa luvan halutessaan em. hoitajalle lapsensa kuuriluontoisen lääkkeen antamiseen täyttämällä ja allekirjoittamalla Lapsen yksilöllisen lääkehoitosuunnitelman.
- 5) Huoltajat huolehtivat tarvittaessa henkilökunnalle uuden tiedon lääkärin määräämästä lapsen lääkinnästä tapahtuneesta muutoksesta.
 - Jos lapsen lääkintään tai hoitotoimiin tulee muutosta, huolehtivat huoltajat uuden tiedon lasta hoitavalle henkilökunnalle. Huoltajat ja ryhmän muu henkilökunta perehdyttävät uuden työntekijän lapsen hoitotoimenpiteisiin.
 - 6) Huoltajat vastaavat lapsen siirtyessä toiseen varhaiskasvatusyksikköön uuden henkilökunnan perehdyttämisen ja tarvittaessa pyytävät alan ammattilaisen perehdyttämään lääkehoidon toteuttajat.
 - 7) Huoltajat vastaavat lapsen lääkkeen hävittämisestä sekä päivittämisestä.

LAPSEN YKSILÖLLINEN LÄÄKEHOITOSUUNNITELMA LYHYT- JA PITKÄAIKAISSAIRAUKSISSA

Huoltaja täyttää jokaisesta lääkkeestä oman lomakkeen

Koskee myös perus- ja kortisonivoiteita

Lapsen nimi	Syntymäaika
Huoltajien nimet	Huoltajien puhelinnumerot
Varhaiskasvatusyksikkö	Lapsiryhmä

LAPSEN LÄÄKE JA LÄÄKEHOITO

Lääke tulee toimittaa alkuperäispakkauksessa, josta käy ilmi kenelle lääke on määrätty ja annostusohje. Lääke säilytetään lukittavassa kaapissa lääkkeen säilytysohjeen mukaisesti ja poissa lasten ulottuvilta. Huoltaja vastaa lääkkeen tai käytettyjen välineiden hävittämisestä. Lapsen lääkityksen muuttuessa laaditaan uusi lapsen yksilöllinen lääkehoitosuunnitelma.

Lääkkeen nimi
Lääkkeen määrännyt lääkäri
Lääkkeen annostus, antotapa, kellonaika ja mille ajanjaksolle lääke on määrätty
Lääke on toimitettu alkuperäispakkauksessa kyllä
Lääkkeen säilytysohje
Lääkkeen mahdolliset sivuvaikutukset

Turvallinen lääkehoito-oppaan mukaan lääkehoito perustuu toimintayksikössä laadittuun lääkehoitosuunnitelmaan. Pitkäaikaissairaiden lasten hoidon koordinoituvastuu on terveydenhuollolla. Varhaiskasvatuksen työntekijä voi toteuttaa lääkärin määräämää, luonnollista tietä annettavien (esim. suun kautta) tai ihon alle pistettävää lääkehoitoa (esim. insuliini). Lääkehoidon toteuttaminen perustuu työntekijän suostumukseen, perehdytykseen, lisäkoulutukseen sekä lupaan ja lapsen varhaiskasvatussuunnitelmassa sovittuihin asioihin (THL, 2015).

Paikka ja päivämäärä:

Huoltaja(t):

Työntekijä(t):

1 kopia päiväkodinjohtajalle/päivähoidonohjaajalle

Täytetään vain pitkäaikaissairauksissa

Lapsen nimi	Syntymäaika
-------------	-------------

Lääkehoitoa tarvitaan a) jatkuvasti b) kausiluontoisesti, ajankohta:
Erityistä huomioitavaa lääkkeenannossa:
Muita tarvittavia toimenpiteitä ja kuinka usein:
Mitä oireita seurataan a) sairaudesta b) lääkkeistä, esim. sivuvaikutuksia c) lapsen itsensä kertomana
Huoltajiin ollaan yhteydessä seuraavissa tilanteissa:
Hätänumeroon 112 soitetään seuraavissa tilanteissa:
Muuta lapsen sairaudesta johtuvaa lääkehoitoon ja lääkkeeseen liittyvää:
Tunnistaako lapsi itse oireen?

Tällä luvalla sitoudun toteuttamaan tämän lapsen yksilöllistä lääkehoitoa.**Osaamisen varmistus:** Olen saanut huoltajilta/asiantuntijalta riittävän perehdytyksen lapsen lääkehoitoon ja hoitotoimiin.**Paikka ja päivämäärä:**

Perehdyttävä(t):

Työntekijä(t):

Päiväkodin johtajan/päivähoidon ohjaajan allekirjoitus:

KOONTI LUPIEN MYÖNTÄMISESTÄ LAPSIEN LÄÄKEHOITON LYHYTAIKAISISSA SAIRAUKSISSA

Varhaiskasvatuksessa annetaan vain pakolliset reseptilääkkeet

Täytetään jokaisesta varhaiskasvatuksen työntekijästä

Toimintavuosi 1.8.20 - 31.7.20

Varhaiskasvatusyksikkö:

Tämä lääkkeenantolupa koskee lääkärin määräämiä luonnollista tietä annettavia lääkkeitä.

Seuraavat varhaiskasvatuksen työntekijät saavat antaa kuuriluontoisesti (1-10 vrk) lääkärin määräämiä lääkkeitä:

Työntekijä/Luvan saaja	Luvan saajan allekirjoitus

Luvan hyväksyy päiväkodinjohtaja/päivähoidonohjaaja.

Paikka ja päivämäärä:

Allekirjoitus:

1 kopia päiväkodinjohtajalle/päivähoidonohjaajalle

Tämä luettelo toimitetaan elo-syyskuussa sekä tarvittaessa keväällä kirjepostitse ylilääkäri lida Humalamäelle, osoitteeseen Essote/neuvolapalvelut, Rauhankatu 10, 50170 Mikkeli.

Tämä luettelo on toimitettu .

Koonti jatkuu kääntöpuolella ().

ILMOITUS LÄÄKEHOITOPAIKKEAMASTA/LÄÄKEHOIDON VIRHEILMOITUSLOMAKE

Lääkepoikkeama kirjataan aina, kun lääkkeen annostelussa, jakelussa, kirjaamisessa, säilytyksessä tai jossakin muussa lääkkeen antoon liittyvässä tilanteessa tapahtuu jotain poikkeavaa.

Lapsen sukunimi ja etunimi		Varhaiskasvatusyksikkö
Tapahtuman havaitsemispäivämäärä ja kellonaika		
Lääkkeen nimi, vahvuus, lääkemuoto ja antotapa		
Poikkeaman laatu		
☐ väärä lääke *	* Lääkemääräyksen mukainen lääke, vahvuus, lääkemuoto ja annostus:	
☐ väärä vahvuus *		
☐ väärä annos *		
☐ väärä antoaika		
☐ väärä lapsi		
☐ ylimääräinen annos		
☐ antamatta jättäminen		
☐ muu		
Poikkeaman syy		
☐ inhimillinen erehdys	☐ kiire	
☐ vanhemmat toimittaneet väärän lääkkeen	☐ väsymys	
☐ huolimattomuus	☐ ympäristön aiheuttamat häiriöt	
☐ puutteelliset tiedot lapsen lääkkeestä	☐ muu (lapsi oksentaa lääkkeen)	
Kuvaus tapahtuneesta, kuinka tilanteessa toimittiin, miksi näin tapahtui ja milloin huoltajille ilmoitettiin tapahtuneesta.		
Poikkeaman kirjaaja		
☐ lapsiryhmän lto/lh/pph	☐ päivähoitovastaava	☐ lääkahoitovastaava
☐ esimies	☐ huoltaja(t)	☐ muu, kuka
Päivämäärä:	Allekirjoitus:	
Poikkeama käsitelty työyhteisössä		
Päivämäärä:	Esimiehen allekirjoitus:	